

PLÁN ČINNOSTI MŠ
NA 1. POLOLETÍ ŠKOLNÍHO ROKU
2020/21

PODPORA PŘEDŠKOLNÍHO
VZDĚLÁVÁNÍ

ŠKOLKA JE ZAVŘENÁ – JAK NA
VZDĚLÁVÁNÍ PŘEDŠKOLÁKŮ?

PRIMÁRNÍ PREVENCE V
MATEŘSKÝCH ŠKOLÁCH

Podpora předškolního vzdělávání

**EVA SVOBODOVÁ, HANA NÁDVORNÍKOVÁ, PETRA MARTINOVSKÁ,
MICHAELA KUBĚNOVÁ, PAVLA PETRŮ-KICKOVÁ**

Jedna z implementačních karet Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2030+ se věnuje podpoře předškolního vzdělávání v letech 2021–2023. Mezi klíčové aktivity této sekce patří zvýšení účasti na předškolním vzdělávání, úprava obsahu RVP PV, podpora pedagogů a vedení škol, podpora vzdělávání dětí s OMJ, parametrizace financování a nákladovosti a snížené odkladů školní docházky.

Zvýšení účasti na předškolním vzdělávání

Zvýšení účasti dětí na předškolním vzdělávání již od tří let věku souvisí s maximálním využitím jejich potenciálu a má výrazný dopad na pozdější úspěšnost ve vzdělávání. Je prevencí předčasných odchodů ze vzdělávání i příležitostí k získání potřebných kompetencí pro profesní, osobní a občanský život. Specificky se zaměřuje na povinné předškolní vzdělávání, kterého se neúčastní všechny děti, zejména ty ze skupin ohrožených budoucím školním neúspěchem.

SPV upozorňuje, že současné nástroje, bezplatný poslední povinný ročník předškolního vzdělávání a obědy do škol zdarma, které by měly vést ke zvýšení účasti na předškolním vzdělávání, nefungují. Povinnost předškolního vzdělávání je jen formální, pokud existují omluvné listy, které může potvrdit jen zákonný zástupce. Zvýšit účast dětí předpokládá více pedagogů ve třídách, a pokud zůstanou zachovány stávající počty dětí, pak i asistenta a chůvu. Dále vysokou profesionalitu učitelek, což znamená individuální přístup, formativní hodnocení, znalost metodik gramotností atd., čímž nemohou, vzhledem k obsahu učiva, učitelky vybavit střední pedagogické školy. Některé rodiče ale nedonutí ani sankce a dítě do mateřské školy nedají. Potravinová pomoc v podobě obědu zdarma do mateřských škol není plošný nástroj.

Společnost pro předškolní vzdělávání (SPV) navrhuje vzdělávat předškolní pedagogy v „měkkých dovednostech“ a komunikaci, snižovat počet dětí ve třídách, navyšovat kvalifikaci ostatního personálu škol. Zvýšit počet dospělých osob ve třídě o pozici chůvy či asistenta hrazeného z rozpočtu, nikoli projektově. Pro každou školu zřídit „kurátora“ a posílit sociální službu, která se zabývá právě sociální prací a zejména propojováním školy a rodiny.

Úprava obsahu RVP PV a zvýšení kvality předškolního vzdělávání

Obsahové zaměření může zohlednit podporu osvojování klíčových kompetencí, podporovat fyzické aktivity a zdatnost dětí, iniciativu, samostatnost, řešení problémů, tvořivost, spolupráci v týmu nebo využití technologií přiměřeně věku. Ve vazbě na inovovaný RVP PV bude vhodné zajistit,

aby vybavení škol didaktickým materiálem bylo využíváno efektivně pro individualizovanou vzdělávací nabídku. A to i s ohledem na děti ohrožené sociálním vyloučením.

SPV konstatuje, že RVP PV je kvalitní dokument, pouze jeho formulace jsou místy zbytečně se opakující a komplikované. Úprava RVP PV by měla být koncepční v kontextu a ve vztahu k celé společnosti a celému rozsahu a cílům předškolního vzdělávání. Jistě i s ohledem na minority a individualizaci, ale ne pouze s ohledem na minority aneb každé dítě je jedinečné.

SPV doporučuje celkově RVP PV zkrátit a zjednodušit, aby zůstalo podstatné formulační jádro, jasně vymezující hranice, ve kterých se mohou mateřské školy pohybovat. Ubrat cílové kategorie – v současnosti je jich 5 a stačily by 2, např. rámcové cíle a klíčové kompetence. Zestručnit obsah vzdělávání. Vytvořit metodiku, která bude na příkladech ukazovat, jak konkretizovat např. cíle nebo obsah. Doplnit RVP PV metodikami jednotlivých gramotností, ale i individualizace a socializace, komunikace, formativního hodnocení atd. Vytvořit podmínky pro další vzdělávání pedagogů podle metodik.

Podpora pedagogů a vedení školy

Podporovat kvalitu pedagogického vedení škol, a to konkrétním zaměřením profesního rozvoje na dovednosti samotného řízení kvality vzdělávání, poskytování zpětné vazby učitelům ke kvalitě jejich práce a v jejich následném odborném vedení. Umožnit všem školám realizovat efektivní autoevaluaci zaměřenou na hodnocení vzdělávacího procesu a také metodickou podporu začínajících pedagogů i pedagogům s delší praxí ze strany vedení škol.

SPV připomíná, že ředitel má v současném systému řízení stoprocentní odpovědnost za školu, ale téměř nulové pravomoci, jak ji řídit a strategicky plánovat. Funkční období (6 let) je krátké. Zřizovatel má neodpovídající pravomoc. Ředitelé mateřských škol nejsou zařazeni do odpovídající platové třídy (12. a výše). Odměny ředitelů jsou nižší než pedagogů

SPV požaduje všechny ředitele mateřských škol zařadit do 12. platové třídy. Zavést povinnost pro zřizovatele, metodicky se radit s ČŠI v případě, že hodlá odvolat ředitele i přesto,

že mu nebyl dán ČŠI podnět k jeho odvolání. Zavést povinnost pro zřizovatele spolupracovat s ředitelem školy v případě vyplácení nenárokových složek platu. Pedagogům se středoškolským vzděláním neodečítat dva roky praxe.

Zvýšení kvality přípravného vzdělávání

Analyzovat úroveň kvality poskytovaného středního vzdělávání v oboru Předškolní a mimoškolní pedagogika vzhledem k potřebám praxe a na základě zjištění připravit možnost úpravy obsahu i způsobu výuky předškolní pedagogiky na úrovni středoškolského vzdělávání. Redefinovat profil absolventa, který získá odbornou kvalifikaci učitele MŠ, s ohledem na specifika předškolního vzdělávání a metodické vedení SŠ poskytujících obor vzdělání Předškolní a mimoškolní pedagogika.

SPV má za to, že středoškolské vzdělávání je zaměřeno (vzhledem k obsahu učiva, které musí absolvent zvládnout) příliš výkonově a transmisivně. Schází konstruktivistický přístup ke vzdělávání. Metody, kterými jsou budoucí předškolní pedagogové a vychovatelé vzdělávání, pak zcela logicky přenášejí do své vlastní pedagogické praxe. Střední pedagogické školy by měly snížit obsah učiva a zaměřit se na pomocné pedagogické profese, které je třeba jasně vyprofilovat do profesí asistenta pedagoga, školního asistenta, chůvy apod. s návazností na možnost vyššího odborného či vysokoškolského studia.

SPV reflektuje potřebu terénu, kterou je vysokoškolské vzdělání pro ředitele a pro učitele jako nejnižší možné vyšší odborné vzdělání.

Podpora vzdělávání dětí s OMJ

Podporovat vzdělávání rostoucího počtu dětí s odlišným mateřským jazykem v MŠ. Počet dětí cizinců v mateřských školách se zvýšil v letech 2014–2019 ze 7 214 na 11 942, tedy o cca 65 % za pět let. Pro vzdělávání dětí-cizinců v českém jazyce je potřebná podpora kmenových učitelů ve třídách MŠ. Potřeba jazykové podpory se týká všech dětí-cizinců v MŠ.

SPV doplňuje, že pro to, aby obecně mohla fungovat inkluze, nejen pro děti s odlišným mateřským jazykem, je zapotřebí odpovídající personální zabezpečení ošetřené zákonem (vyhláškou). Tedy snížení počtu dětí ve třídách, z rozpočtu hrazené chůvy, asistenti... Závislost na financování z dotačních titulů způsobuje, že ne ve všech mateřských školách jsou stejné podmínky.

SPV upřednostňuje systémové financování (normativně financování asistenti pedagoga případně další pozice související s „kmenovou“ vzdělávací i provozní činností škol), které by mělo upustit od projektů a financování prostřednictvím

účelových znaků. Mělo by vycházet z výkazů a poskytovat všem mateřským školám bez rozdílu stejnou finanční podporu.

Parametrizace financování a nákladovosti mateřských škol

Cílem opatření je nastavit financování mateřských škol tak, aby podporovalo další snižování počtu dětí na učitele a zároveň nezatažovalo nadbytečnou administrativou ani vedení škol, ani zákonné zástupce.

SPV se domnívá, že zřízení středního řídicího článku bude pouze další administrativní zátěží pro vedení škol i státní pokladnu.

SPV chce podpořit rozhodování ředitelů škol o počtu zapsaných dětí zrušením možnosti zřizovatele udělit výjimku z počtu dětí na třídu. Uzákonit povinnost maximálního počtu 10 přítomných dětí na 1 učitelku, což by znamenalo 3 učitelky na třídu nebo 2 učitelky + asistent, pokud by bylo dětí zapsáno více než 20.

Snížení odkladů školní docházky

Zaměřit se na přetrvávající vysoký počet dětí s odkladem školní docházky, a to podporou dětí ve všech MŠ – včasnou a komplexní diagnostikou. Grafomotorické a komunikační dovednosti dětí je potřeba podporovat systematicky a s ohledem na individuální potřeby dětí.

SPV je přesvědčeno, že většina odkladů školní docházky je realizována kvůli obavám rodičů z nároků, které bude mít základní škola na jejich dítě. Mateřské školy ve většině případů připravují děti na školu velmi pečlivě, otázkou je, jak je základní škola připravena na děti, jejich individuální potřeby a zvláštnosti, nako-lik pracuje s vývojovými specifiky tohoto věku.

SPV vznáší požadavek na zařazení mateřské školy mezi odborníky (pediatry a psychology), na podkladě jejichž stanoviska je OŠD navrhován. Mateřské školy by měly mít zákonem stanovenou povinnost připojit svůj odborný názor, který vychází z komplexního poznání dítěte (v mateřské škole tráví 10 hodin denně, 5 dní v týdnu, 11 měsíců v roce) a odborné pedagogické diagnostiky. Připravenost dítěte na školu nevnímat pouze jako odpovědnost mateřské školy, ale jako součinnost rodiny, mateřské školy a školy základní v její připravenosti na individuální potřeby a jedinečnost každého dítěte. Podpořit společné vzdělávání a sdílení učitelek ZŠ a MŠ a legislativně zakotvit možnost spolupráce spádových ZŠ a MŠ v rámci pracovní náplně či vytvoření pozice koordinátora spolupráce (nejen se ZŠ, ale i PPP, SPC apod.). Nestavět pouze na individuální iniciativě samotných učitelek mateřských škol.

Mgr. Eva Svobodová, Mgr. Hana Nádvořníková, Mgr. et Mgr. Petra Martinovská, Mgr. Michaela Kuběnová, Mgr. Pavla Petrů-Kicková, Společnost pro předškolní výchovu, z. s.